

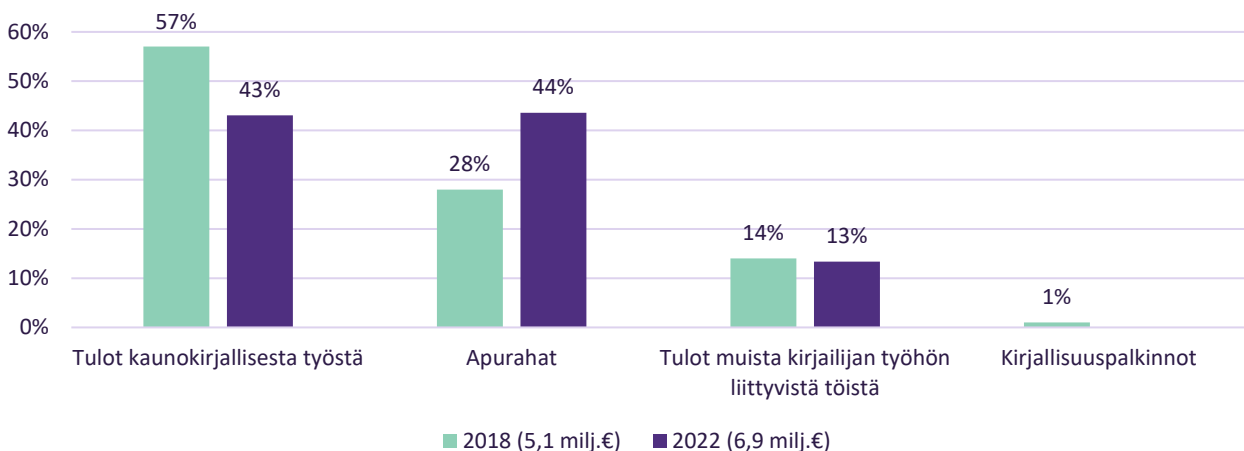
Tulotutkimus 2023

Suomen Kirjailijaliitto ry tutki jäsenistönsä tulojen muodostumista kesä-elokuussa 2023. Tulotutkimuksen toteutti Innolink Research Oy. Tutkimuksen tavoitteena on ollut saada kansallisesti edustava kuva yhdistyksen kirjailijajäsenten taloudellisesta tilanteesta sekä tuoda näkyväksi kirjailijoiden teoksista saatavat korvaukset ja korvausrakenteet.

Tulotutkimus 2023 antaa kattavan ja ajankohtaisen tilannekuvan kaunokirjailijoiden tuloista, apurahoista ja taloudellisesta asemasta. Edellinen vastaava tutkimus toteutettiin vuonna 2018, joten tulosten vertailu tarjoaa tietoa kaunokirjailijoiden tulojen ja taloudellisen aseman muutoksesta.

Tutkimuksen keskeiset tulokset

- 43 % tutkimukseen vastanneiden kirjailijoiden tuloista koostui kaunokirjallisesta työstä (2018: 57 %).
- Kaunokirjallisesta työstä saatujen veronalaisten vuositulojen mediaani on laskenut merkittävästi vuoden 2018 tulotutkimuksesta (2 294 € → 1 713 €).
- Mediaanipalkkiot painetusta kirjasta sekä ääni-, sähkö ja luku- ja kuunteluaikapalveluista ovat laskeneet vuodesta 2019.
- Kirjailijoiden tyytymättömyys teoskohtaisiin palkkioihin on tuloksissa selkeästi nähtävissä.
- Vastaaajista 70 % ei tiedä hintaa, jolla kustantaja myi teoksen ääni- ja sähkökirjaoikeuksia luku- ja kuunteluaikapalveluihin tai kolmansille palveluntarjoajille.
- 59 % vastaaajista kertoo saaneensa joko valtion ja/tai yksityisen tahon apurahaa (2018: 59 %).
- 81 % apurahaa saaneista arvioi apurahan erittäin merkittäväksi toimeentulonsa kannalta (2018: 71 %).
- 13 % tutkimukseen vastanneiden kirjailijoiden tuloista koostui muista kirjailijan työhön liittyvistä töistä (2018: 14 %).
- 47 % vastaaajista tekee kirjailijan työn ohella jotain muuta työtä (2018: 39 %).
- 49 % arvioi taloudellisen tilanteensa kohentuneen uransa alkuajoista nykypäivään (2018: 51 %).

Kuva 1 Kaunokirjallisesta työstä ja muusta kirjailijan työhön liittyvästä työstä, apurahoista ja kirjallisuuspalkinnoista saatujen tulojen jakaumien kehitysvetäilu. Vuoden 2022 tutkimuksessa ei erikseen kysytty kirjallisuuspalkintojen suuruutta.

12 600 €

Laskettaessa yhteen vuoden 2022 verolliset tulot kaunokirjallisesta työstä (1 713 €) ja muista kirjailijan työhön liittyvistä töistä (1 668 €) sekä saadut apurahat (14 800 €), oli vuositulojen mediaani 12 600 euroa. Vuoden 2018 tutkimuksessa tulojen mediaani oli 11 000 euroa.

Tiedonkeruu ja seurantatieto

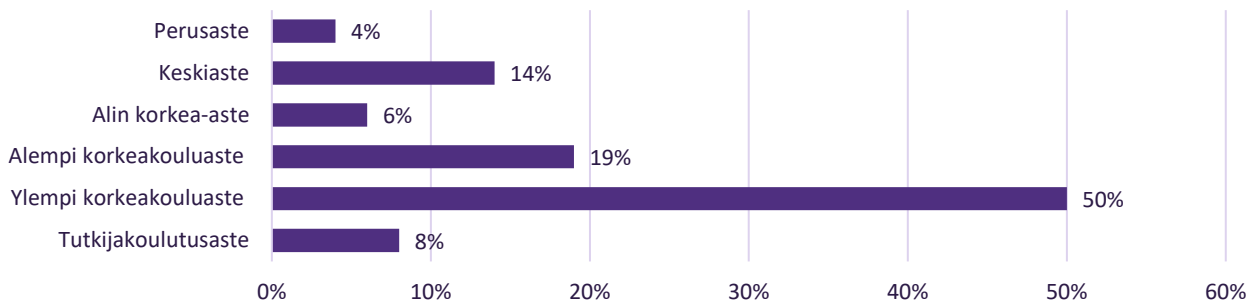
Tutkimus toteutettiin puhelinhaastatteluiden ja sähköisen kyselyn yhdistelmänä kesä-elokuussa 2023 Suomen Kirjailijaliiton jäsenille. Jäsenille toimitettiin henkilökohtainen vastauslinkki sähköisesti. Jos kotiosoite oli tiedossa, toimitettiin tutkimuksen saate myös postikorttina. Tutkimus perustuu 347 kirjailijan vastaukseen, joista puhelinhaastatteluina saatiin 66 kappaletta ja sähköisesti 281 kappaletta. Tulotutkimuksen vastausprosentti on 39.

Tutkimuksen taustatiedot

Tulotutkimukseen vastaajista 58 % oli naisia ja miehiä 40 %. Sukupuolensa muuksi kuin mieheksi tai naiseksi ilmoitti 2 % vastaajista. Kirjailijaliiton jäsenkunnasta 57 % on naisia ja 43 % miehiä. Vastaajien mediaani-ikä oli 57 vuotta, mikä on sama kuin vuoden 2018 tulotutkimuksessa. Suomen Kirjailijaliiton jäsenten mediaani-ikä on 57.

Vastanneista 50 prosentilla oli korkeakoulututkinto, 19 prosentilla alempi korkeakouluaste, 14 prosentilla keskiaste, tutkijakoulutus 8 prosentilla, alin korkea-aste 6 prosentilla (esim. ent. opistoaste) ja perusasteen koulutus 4 prosentilla. Vähintään alemman korkeakoulun suorittaneita vastaajia oli 77 %.

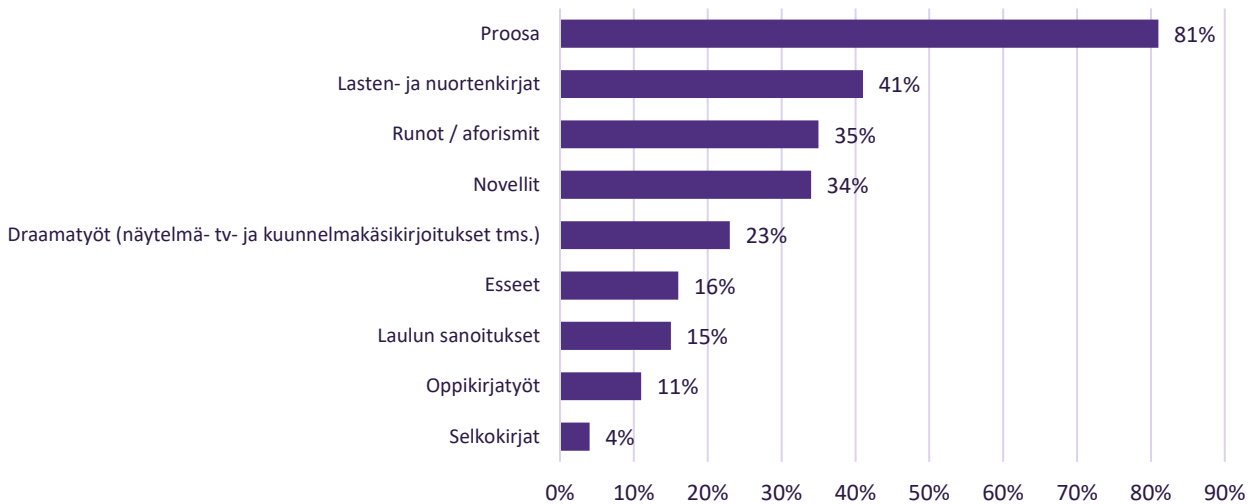
Koulutusaste (n=344)

Kuva 2: Koulutusaste

Vastaajat ovat julkaisseet kirjailijauransa aikana uuden kirjan 1,6 vuoden välein (mediaani). Tulotutkimukseen vastanneista 48 % on julkaissut ensimmäisen kirjansa vuosien 2001–2015 välillä. Puolestaan 69 % vastaajista ilmoitti julkaisseensa viimeisimmän kirjansa 2021–2023 välisenä aikana. 74 % vastaajista kertoi julkaisseensa teoksia useamman kustantajan kautta. Kaikkiaan 101 vastaajaa (29 %) ilmoitti, että heidän kirjojensa oikeuksia on myyty ulkomaille.

Mitä kirjallisuuden lajia olet julkaissut? (n=344)

Kuva 3: Mitä kirjallisuuden lajia olet julkaissut?

Kirjallisuuden lajeista vastaajat ovat tavallisimmin julkaisseet proosaa (n=277). Muut yleisimmät kirjallisuuden lajit ovat lasten- ja nuortenkirjat (n=140), runot ja aforismit (n=119) sekä novellit (n=118).

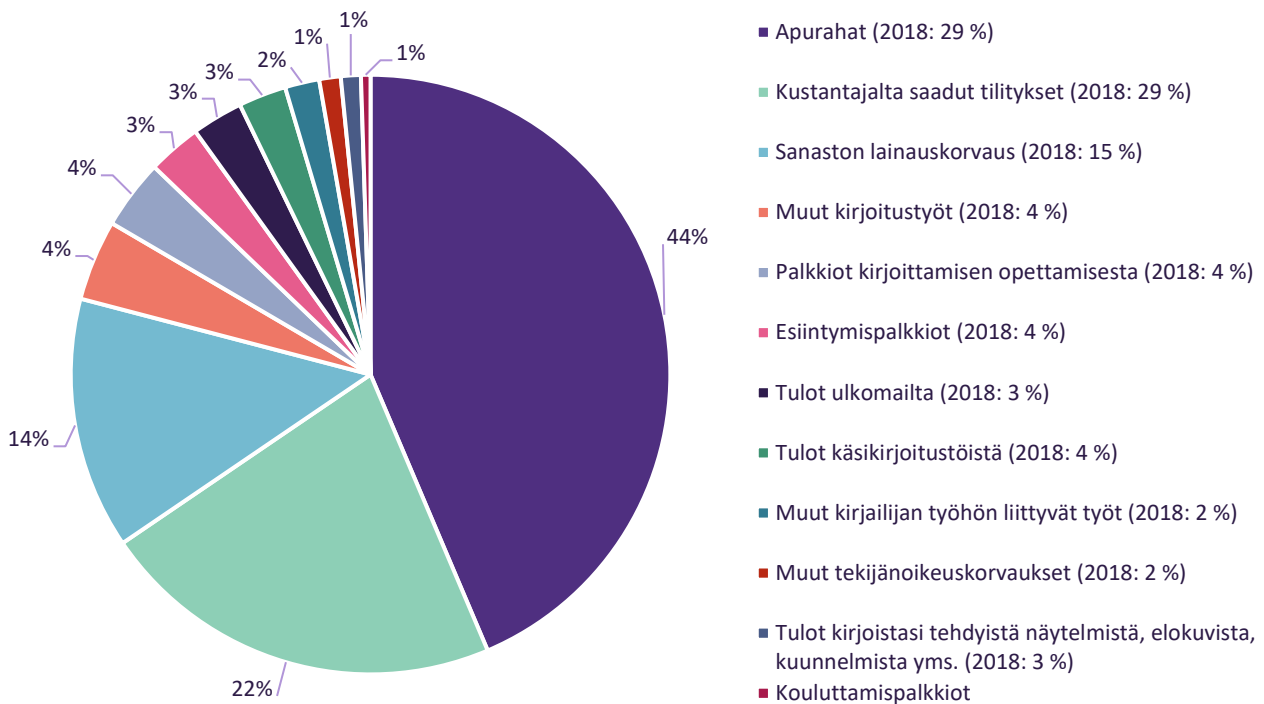
Kaunokirjailijoiden taloudellinen asema

Kaunokirjailijoiden kaunokirjallisesta työstä saatujen tulojen mediaani vuodelta 2022 oli 1 713 euroa. Vuonna 2018 vastaava luku oli 2 294 euroa. Tulotutkimusten perusteella onkin nähtävissä merkittävä tulotason heikentyminen. Laskua on peräti 25 %.

Tutkimuksessa tarkasteltiin kaunokirjalliseen työhön perustuvia veronalaisia tuloja sekä muita kirjailijoiden työhön liittyviä tuloja. Kaunokirjallisen työn tuloja ovat kustantajilta saadut kirjan myynnin mukaiset tilitykset (tekijänoikeustulot), Sanaston lainauskorvaukset, tekijänoikeustulot ulkomailta, tulot käsikirjoitustöistä, muut tekijänoikeuskorvaukset, muut korvaukset teosten käytöstä, tulot kirjoista tehdyistä näytelmistä sekä tulot elokuvista ja kuunnelmista. Tulotutkimuksessa selvitettiin myös

Kirjailijaliiton jäsenten saamien apurahojen määrää, joiden myötä saatiin kokonaiskuva kirjailijoiden tulonlähteistä vuonna 2022.

Kirjailijan tulonlähteet 2022

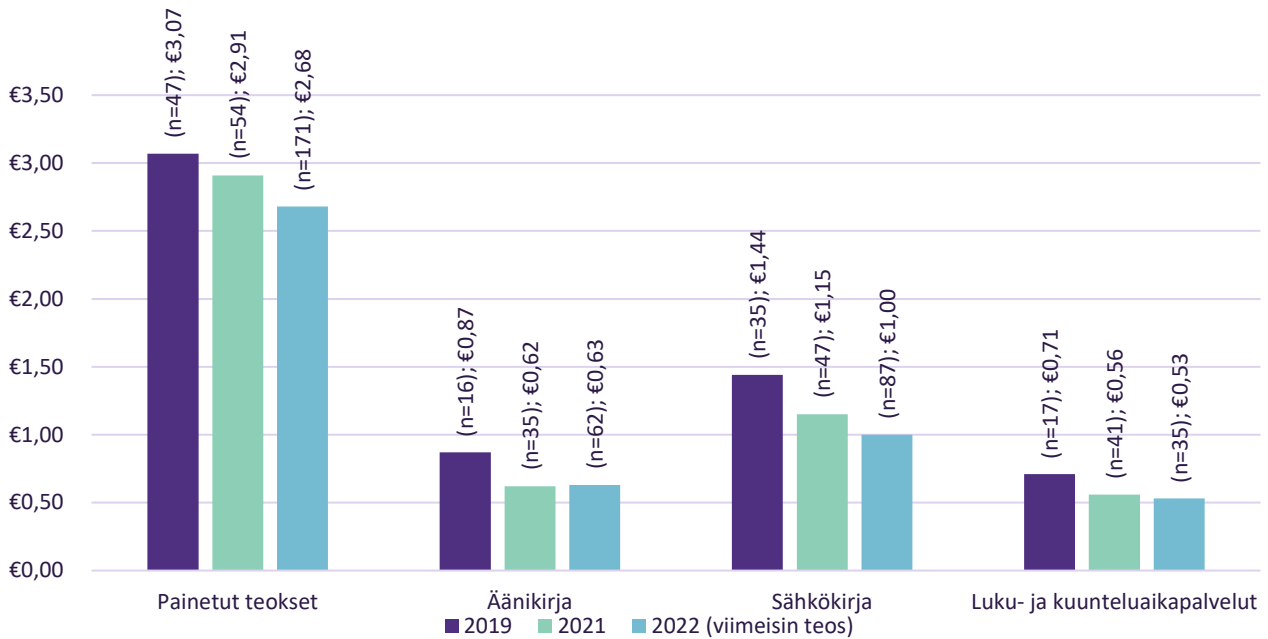

Kuva 4: Kirjailijan tulojen jakautuminen tulomuodoittain varsinaisesta kaunokirjallisesta työstä saatuihin tuloihin, muista kirjailijan töistä saatuihin tuloihin sekä apurahoihin. Kuvaajassa esitetty myös vuoden 2018 tulokset.

Tulosten perusteella on nähtävissä, että apurahojen merkitys on keskeinen kaunokirjailijoiden tulonmuodostuksessa. Apurahojen osuus on kasvanut merkittävästi (52 %) vuoden 2018 tulotutkimuksesta. Apurahojen ohella (44 %) suurimmat tulonlähteet ovat kustantajalta saadut tekijänoikeuspalkkioiden tilitykset (22 %) ja Sanaston lainauskorvaukset (14 %) sekä palkkiot kirjoittamisen opettamisesta (4 %) ja esiintymispalkkioista (4 %).

Teoskohtainen tulo

Tutkimuksen tulosten ja vertailuaineistojen (Tekijäpalkkioselvitys 2022, Tekijäpalkkioselvitys 2020, Tulotutkimus 2018) perusteella on selvästi nähtävissä, että vuodesta 2019 teoskohtaiset mediaanipalkkiot ovat laskeneet kaikissa julkaisumuodoissa.

Kuva 5 Teoskohtainen palkkio

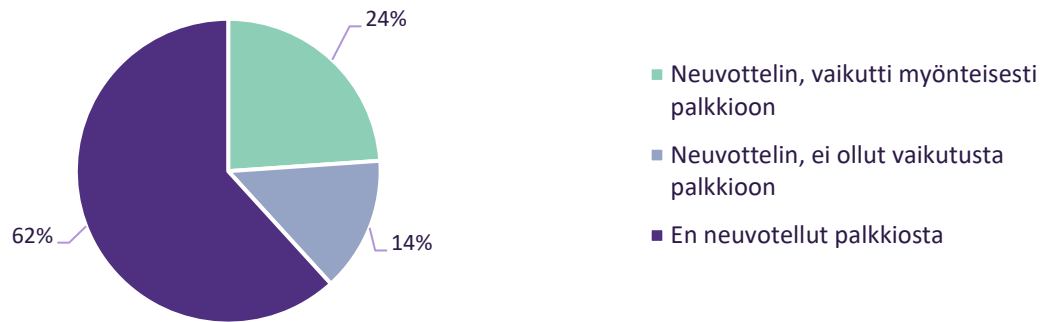
Ääni- ja sähkökirjoissa sekä luku- ja kuunteluaikapalveluissa mediaanipalkkiot ovat ensin laskeneet ja sen jälkeen ne näyttävät vakiintuneen kahden viimeisen vuoden aikana ansainnan näkökulmasta liian matalalle tasolle. Merkille pantavaa on myös se, että painetun kirjan tulot ovat laskeneet vuodesta 2018.

Tekijänpalkkioprosentit sen sijaan vastaavat edellisten vuosien tuloksia:

Tekijänpalkkioprosenttien kehitys (mediaani)	2019	2021	2022
Äänikirjasta	15 %	17 %	17 %
Painetusta teoksesta (ei pokkari)	21 %	21 %	21 %
Pokkarista	12 %	13 %	12 %
Sähkökirjasta	23 %	24 %	23 %

Suurin osa vastaajista (62 %, 155 vastaajaa) ei yleisesti ottaen neuvottele teoksensa tekijänpalkkioprosenteista kustantajan kanssa, vaikka yksikään vastaaja ei ole maininnut neuvottelun vaikuttaneen negatiivisesti sopimukseensa. Vastaajista 24 prosenttia kokee neuvottelun vaikuttaneen positiivisesti palkkioon. Vastaajista 14 prosentilla neuvottelu ei vaikuttanut palkkioon.

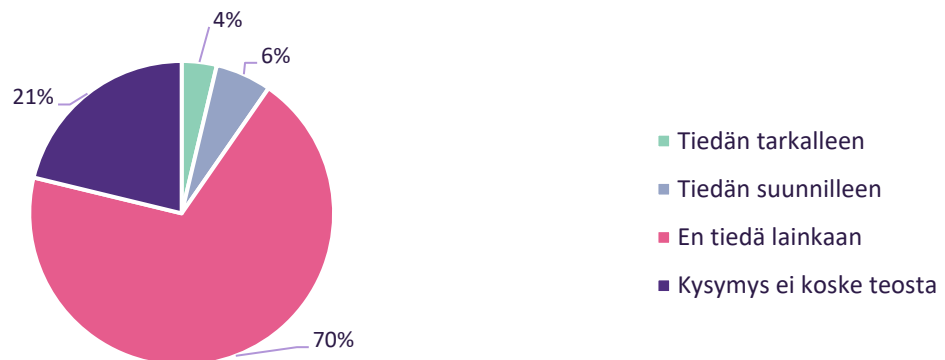
Neuvottelitko kustantajasi kanssa viimeisimmän teoksesi palkkiosta ja oliko sillä vaikutusta lopulliseen sopimukseen?
(n=252)

Kuva 6: Neuvottelitko kustantajasi kanssa viimeisimmän teoksesi palkkiosta ja oliko sillä vaikutusta lopulliseen sopimukseen?

Vastaajista jopa 70 % ei tiedä lainkaan hintaa, jolla kustantaja myi teoksen ääni- ja sähkökirjaoikeuksia luku- ja kuunteluaikapalveluihin tai kolmansille palveluntarjoajille. Vain 24 yksittäistä vastaajaa 252:sta vastaajasta kertoi, että he tietävät suunnilleen tai tarkalleen kyseisen hinnan.

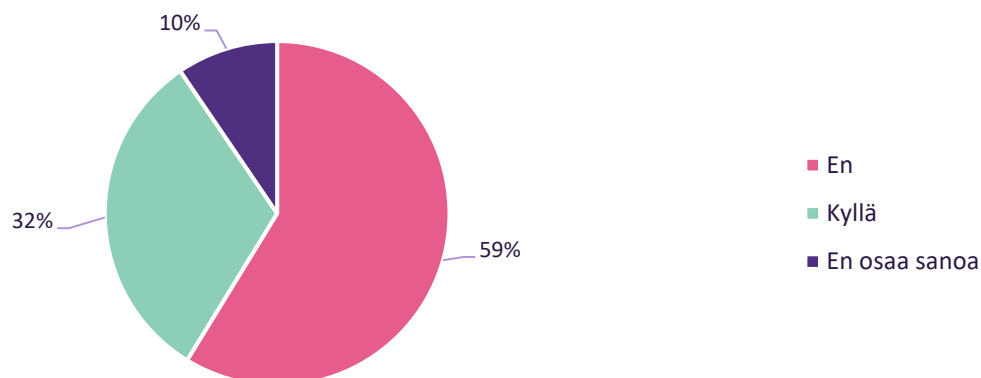
Tiedätkö hinnan, jolla kustantaja myi viimeisimmän teoksesi ääni- ja sähkökirjojen oikeuksia luku- ja kuunteluaikapalveluihin/ kolmansille palveluntarjoajille? (n=252)

Kuva 7: Tiedätkö hinnan, jolla kustantaja myi viimeisimmän teoksesi ääni- ja sähkökirjojen oikeuksia luku- ja kuunteluaikapalveluihin/ kolmansille palveluntarjoajille?

Reilusti yli puolet vastaajista (59 %) ei ole tyytyväisiä teoksen kokonaismyynnistä saamiinsa palkkioihin.

Oletko tyytyväinen viimeisimmän teoksen kokonaismyynnistä saamaasi palkkioon? (n=252)

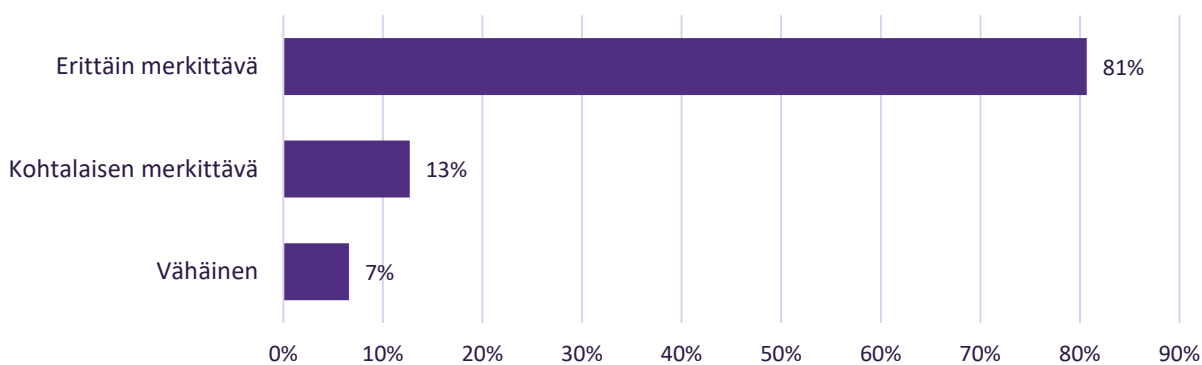

Kuva 8: Oletko tyytyväinen viimeisimmän teoksen kokonaismyynnistä saamaasi palkkioon?

Apurahat

Vastaajista 81 % piti apurahaa erittäin merkittävänä tulonlähteenä toimeentulolle. Edellisessä tutkimuksessa 2018 vastaava luku oli 71 %.

Jos sait apurahaa vuonna 2022, niin miten merkittävä tämä tulonlähde on ollut toimeentulosi kannalta? (n=197)

Kuva 9: Jos sait apurahaa vuonna 2022, niin miten merkittävä tämä tulonlähde on ollut toimeentulosi kannalta?

Vastaajista 116 henkilöä kertoi, että he ovat saaneet vuonna 2022 valtion apurahaa. Valtion apurahojen mediaani vuonna 2022 oli 12 000 euroa.

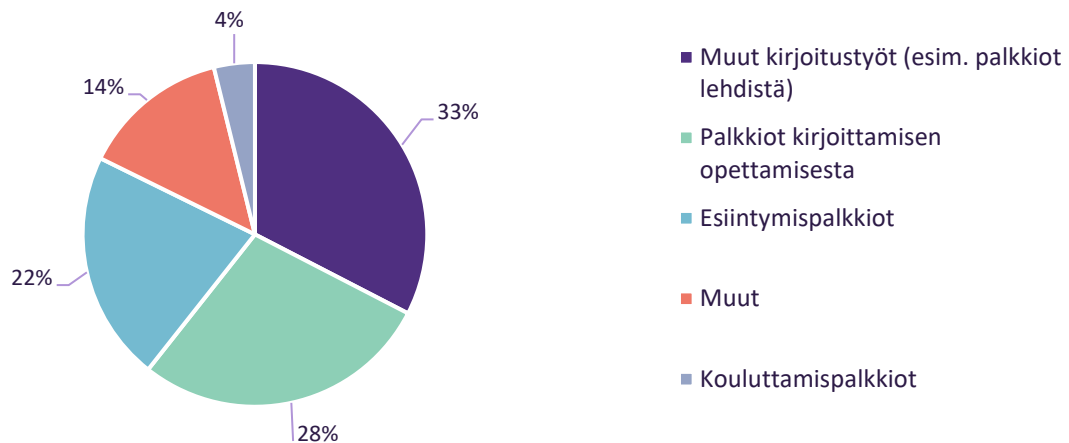
107 vastaajaa kertoi, että he olivat saaneet vähintään yhden yksityisen tahon apurahan vuonna 2022. 34 vastaajaa kertoi, että olivat saaneet useita apurahoja vuonna 2022. Yksityisten apurahojen mediaani oli yhden apurahan osalta 6 000 euroa (n=107). Useita apurahoja saaneiden (n=34) mediaani on 12 500 euroa.

Vastaajien vuonna 2022 saamien apurahojen (sis. valtion sekä yksityisten tahojen apurahat) mediaani oli 14 800 €. Vuoden 2018 tulotutkimuksessa vastaava summa oli 9 250 €.

Muu kirjallinen työ

Muusta kirjailijan työhön liittyvästä työstä saatujen verollisten bruttotulojen mediaani oli 1 668 euroa vuodessa. Muut kirjailijan työhön liittyvät tulot pitävät sisällään erilaisia kirjoitustöitä (esim. palkkiot lehdistä), palkkioita kirjoittamisen opettamisesta, esiintymispalkkioita, kouluttamispalkkioita sekä muita tuloja.

Paljonko sait verollista tuloa muista kirjailijan työhön liittyvistä töistä vuonna 2022? (n=212)

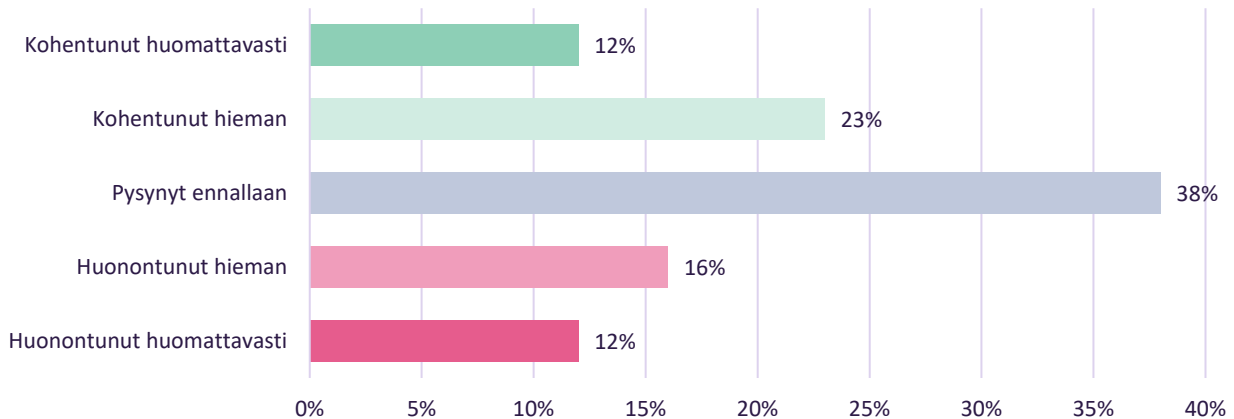
Kuva 9: Paljonko sait verollista tuloa muista kirjailijan työhön liittyvistä töistä vuonna 2022?

Vastaajista 47 % (162 vastaajaa) kertoo tekevänsä jotain muuta työtä kaunokirjailijan työn ohella. Vastaajista 20 % (68 vastaajaa) kertoo, että heillä on muu kokoaikainen toimi ja 26 % vastaajista (124 vastaajaa) kertoi, että heillä kaunokirjailijan työn ohella muu osa-aikainen työ. Tyypillisesti muut toimet liittyvät opettamiseen, kouluttamiseen, toimittajan työhön ja eläkkeellä olemiseen. 22 vastaajaa kertoi, että he ovat olleet työttömänä työnhakijana vuoden 2022 aikana.

Taloudellisen tilanteen muutokset 2017-2022

Kirjailijoiden kaunokirjallisesta työstä saama tulotaso on alhainen. Siksi apurahojen merkitys kirjailijoiden toimeentulolle on suuri.

Miten taloudellinen tilanteesi on oman arviosi mukaan muuttunut kirjailijana vuosien 2017 ja 2022 välisenä aikana?

Kuva 10: Miten taloudellinen tilanteesi on oman arviosi mukaan muuttunut kirjailijana vuosien 2017 ja 2022 välisenä aikana?

Tutkimuksessa pyydettiin vastaajia arvioimaan oman taloudellisen tilanteen muutosta vuosien 2017 ja 2022 välisenä aikana. 35 % vastaajista kertoi, että taloudellinen tilanne on kohentunut huomattavasti tai hieman. 38 % vastaajista kertoi, että taloudellinen tilanne on pysynyt ennallaan ja 28 % vastaajista kertoi, että taloudellinen tilanne on huonontunut hieman tai huomattavasti.

Keskeisimmät johtopäätökset

- Kaunokirjailijoiden kaunokirjallisesta työstä saatujen tulojen mediaani on laskenut merkittävästi vuoden 2018 tulotutkimuksesta (2 294 € → 1 713 €).
- Vuodesta 2019 teoskohtaiset mediaanipalkkiot ovat laskeneet kaikissa julkaisumuodoissa. Ääni- ja sähkökirjoissa sekä luku- ja kuunteluaikepalveluissa mediaanipalkkiot ovat ensin laskeneet, ja sen jälkeen vakiintuneet ansainnan näkökulmasta liian matalalle tasolle. Myös painetun kirjan tulot ovat laskeneet vuodesta 2018. Tyytymättömyys teoskohtaisiin palkkioihin on tuloksissa selkeästi nähtävissä.
- Suurin osa vastaajista (62 %) ei yleisesti ottaen neuvottele teoksensa tekijänpalkkioprosenteista kustantajan kanssa.
- Vastaajista jopa 70 % ei tiedä lainkaan hintaa, jolla kustantaja myi teoksen ääni- ja sähkökirjaoikeuksia luku- ja kuunteluaikepalveluihin tai kolmansille palveluntarjoajille.
- Apurahojen merkitys toimeentulon kannalta on vahvistunut ja apurahojen mediaani on kokonaisuudessaan kasvanut huomattavasti vuoden 2018 tulotutkimuksesta. Vastaajien vuonna 2022 saamien apurahojen (sis. valtion sekä yksityisten tahojen apurahat) mediaani oli 14 800 €, kun se vuoden 2018 tulotutkimuksessa oli vielä 9 250 €.
- Tutkimukseen vastanneista kirjailijoista 69 % haluaisi toimia päätoimisena kaunokirjailijana. Muuta työtä tekevien määrä on kasvanut merkittävästi.